

## Analiza oddziaływania projektu na środowisko

.....  
*Nazwa beneficjenta*

.....  
*Data*

.....  
*Tytuł projektu*

### Instrukcja:

Jeżeli projekt składa się z dwu lub więcej przedsięwzięć, dla każdego z nich można odrębnie wypełnić przedmiotowy formularz, przy czym treść niektórych punktów (1 oraz 8 i 9 - o ile znajduje zastosowanie) może być identyczna dla wszystkich przedsięwzięć wchodzących w skład projektu (pojęcie „przedsięwzięcie” należy rozumieć zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt 13 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

### 1. Zgodność projektu z polityką ochrony środowiska.

1.1. W jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska?

Max 1500 znaków

### Instrukcja:

#### UWAGA!

Jeżeli projekt nie jest objęty I lub II załącznikiem dyrektywy 2011/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (zwaną dalej dyrektywą OOS), pole tekstowe należy pozostawić puste.

W punkcie 1.1. należy wskazać, w jaki sposób realizacja projektu wpisuje się we wspólnotowe i krajowe polityki dotyczące ochrony środowiska a w tym w zakresie dotyczącym zmian klimatu

Należy również wykazać, iż projekt został przygotowany z uwzględnieniem zasady prewencji, oznaczającej przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska już na etapie planowania i realizacji przedsięwzięcia, na podstawie posiadanej wiedzy oraz wdrożonych procedur ocen oddziaływania na środowisko. Należy także opisać, w jaki

sposób uwzględniono przedmiotowe cele w danym projekcie (w szczególności należy rozważyć następujące kwestie: efektywną gospodarkę zasobami, zachowanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, itp.).

## 1.2. W jaki sposób w projekcie przestrzegane są zasady: działań zapobiegawczych, naprawiania szkody oraz „zanieczyszczający płaci”?

Max 1500 znaków

### Instrukcja:

#### UWAGA!

Jeżeli projekt nie jest objęty I lub II załącznikiem dyrektywy OOS, pole tekstowe należy pozostawić puste.

W punkcie 1.2. należy wykazać w jaki sposób przestrzegane są zasady: działań zapobiegawczych, naprawiania szkody oraz „zanieczyszczający płaci”. Działania zapobiegawcze powinny zmierzać do zapobieżenia skutkom lub zmniejszenia rozmiarów szkody. Działania naprawcze powinny zmierzać do naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, a także prowadzić do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywrócenia równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie. Natomiast zasada „zanieczyszczający płaci” oznacza, iż sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić pełne koszty tych działań, które są niezbędne dla usunięcia zanieczyszczenia lub koszty równoważnych działań, umożliwiających osiągnięcie celów ochrony środowiska.

Zasady: ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zanieczyszczający płaci, są ogólnymi zasadami wynikającymi z art. 191 ust 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Ogólny opis ww. zasad znajduje się na poniższej stronie resortu środowiska: [http://archiwum.ekoportal.gov.pl/prawo\\_dokumenty\\_strategiczne/PolitykaOchronySrodowiskaUE/CeleZasadyPrawoOchronySrodUE.html](http://archiwum.ekoportal.gov.pl/prawo_dokumenty_strategiczne/PolitykaOchronySrodowiskaUE/CeleZasadyPrawoOchronySrodUE.html).

Wytyczne dotyczące sposobu stosowania zasady ostrożności przygotowane zostały przez Komisję Europejską i opublikowane w formie komunikatu z dnia 2 lutego 2000 roku:

- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:52000DC0001>

przedstawiają one sposób, w jaki zasada ta jest rozumiana i stosowana przez Komisję oraz wskazują w niewiążącej formie – w jaki sposób zasada ta powinna być interpretowana przez inne podmioty. Komunikat podkreśla, że zasada przezorności powinna być zawsze uwzględniana przy dokonywaniu oceny ryzyka oraz przy zarządzaniu ryzykiem.

## 2. Stosowanie dyrektywy 2011/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

### 2.1. Czy projekt jest rodzajem przedsięwzięcia objętym:

☐

załącznikiem I dyrektywy → *przejdźcie do 2.2.*

☐ załącznikiem II dyrektywy → *przejdźcie do 2.3.*

☐ żadnym z powyższych załączników

**Instrukcja:**

Należy dokonać klasyfikacji danego przedsięwzięcia w ramach rodzajów przedsięwzięć wskazanych w załącznikach do dyrektywy OOŚ i w punkcie 2.1. wskazać jedną z trzech możliwych opcji. Pytanie nie dotyczy klasyfikacji wynikającej z właściwych przepisów prawa krajowego, gdyż przypadku niektórych przedsięwzięć polskie przepisy są bardziej rygorystyczne i kwalifikują przedsięwzięcia do „wyższej” grupy – w takiej sytuacji należy dokładnie zweryfikować, w którym załączniku dyrektywy OOŚ zostało umiejscowione dane przedsięwzięcie.

2.2. Jeżeli projekt jest objęty załącznikiem I dyrektywy OOŚ, w polu tekstowym należy dołączyć dokumentację z postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wskazać wymagane informacje.

Max 1500 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 2.2. należy wskazać informacje dotyczące konsultacji z organami ds. ochrony środowiska, konsultacji ze społeczeństwem, a także - w stosownych przypadkach - konsultacji z innymi państwami. Należy też dołączyć nietechniczne streszczenie raportu OOŚ oraz wszystkie opinie, postanowienia i decyzje wydane przez właściwe organy, uczestniczące w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy również zamieścić krótki opis dokumentów, w których znajdują się wymagane informacje. Jeżeli ww. dokumenty nie zawierają wszystkich wymaganych informacji, należy je przedstawić w polu tekstowym oraz podać ich źródło.

2.3. Jeżeli projekt objęty jest załącznikiem II dyrektywy, czy przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko?

☐ tak → *przejdźcie do 2.3.1.*      ☐ nie → *przejdźcie do 2.3.2.*

2.3.1. Jeżeli zaznaczono opcję „tak”, należy dołączyć dokumentację z postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wskazać wymagane informacje.

Max 1500 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 2.3.1. należy wskazać informacje dotyczące konsultacji z organami ds. ochrony środowiska, konsultacji ze społeczeństwem, a także - w stosownych przypadkach - konsultacji z innymi państwami. Należy też dołączyć nietechniczne streszczenie raportu OOS oraz wszystkie opinie, postanowienia i decyzje wydane przez właściwe organy, uczestniczące w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy również zamieścić krótki opis dokumentów, w których znajdują się wymagane informacje. Jeżeli ww. dokumenty nie zawierają wszystkich wymaganych informacji, należy je przedstawić w polu tekstowym oraz podać ich źródło.

2.3.2. Jeżeli zaznaczono opcję „nie”, należy dołączyć dokumentację z postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wskazać wymagane informacje.

Max 2500 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 2.3.2. należy wskazać progi, kryteria lub przeprowadzone indywidualne badania przedsięwzięcia (lub przedsięwzięć, będących składowymi projektu), które doprowadziły do wniosku, iż OOS nie była wymagana. Ponadto należy dołączyć wszystkie opinie, postanowienia i decyzje wydane przez właściwe organy, uczestniczące w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Należy również zamieścić krótki opis dokumentów, w których znajdują się wymagane informacje. Jeżeli ww. dokumenty nie zawierają wszystkich wymaganych informacji, należy je przedstawić w polu tekstowym oraz podać ich źródło.

**UWAGA!**

Możliwa jest sytuacja, w której dla przedsięwzięcia z załącznika II dyrektywy OOS, nie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania, zakończonego decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach (np. drogi twarde o całkowitej długości do 1 km). W takim przypadku w polu tekstowym należy zamieścić stosowny opis zaistniałej sytuacji.

### **3. Zezwolenie na inwestycję (jeżeli dotyczy).**

**Instrukcja:**

Przez „zezwolenie na inwestycję” (zgodnie z dyrektywą OOS), należy rozumieć zbiór niezbędnych decyzji, koniecznych do uzyskania w procesie inwestycyjnym, którego ostatnim etapem jest decyzja budowlana (pozwolenie na budowę albo decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji), ewentualnie inna z decyzji administracyjnych, kończących przygotowanie procesu inwestycyjnego, jeżeli dla danego przedsięwzięcia przepisy prawa nie przewidują możliwości uzyskania pozwolenia na budowę (dla uproszczenia, w dalszej części niniejszej *Instrukcji* pod pojęciem „decyzja budowlana” należy rozumieć również inną decyzję administracyjną kończącą przygotowanie inwestycji, jeżeli dla danego przedsięwzięcia przepisy prawa nie przewidują możliwości uzyskania decyzji budowlanej).

3.1. Czy zezwolenie na inwestycję zostało już wydane?

☐ tak → *przejdźcie do 3.2.*      ☐ nie → *przejdźcie do 3.3.*

3.2. Jeżeli zaznaczono opcję „tak”, w polu tekstowym należy wskazać datę uzyskania zezwolenia.

Max 200 znaków

3.3. Jeżeli zaznaczono opcję „nie”, w polu tekstowym należy wskazać datę złożenia wniosku o zezwolenie na inwestycję.

Max 200 znaków

**Instrukcja:**

Opcję „tak” w punkcie 3.1. należy zaznaczyć w przypadku, gdy dla przedsięwzięcia została wydana decyzja budowlana lub (gdy inwestycja jest realizowana etapami) więcej niż jedna taka decyzja, następnie w punkcie 3.2. należy wskazać datę uzyskania ww. decyzji. Jeżeli przedsięwzięcie jest realizowane na podstawie zgłoszenia robót budowlanych, w punkcie 3.2. należy wskazać datę uprawomocnienia się zgłoszenia. Opcję „nie” w punkcie 3.1. należy zaznaczyć w przypadku gdy decyzja (decyzje) budowlana nie została jeszcze wydana, natomiast w punkcie 3.3. należy wskazać datę złożenia wniosku o zezwolenie (zezwoleń) na inwestycję.

3.4. Kiedy oczekiwane jest uzyskanie zezwolenia na inwestycję?

Max 200 znaków

3.5. Należy wskazać właściwy organ, który wydał lub wyda zezwolenie na inwestycję.

Max 500 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 3.4. należy podać spodziewaną datę wydania decyzji budowlanej (w przypadku, gdy przedsięwzięcie podlega etapowaniu, należy podać spodziewaną datę wydania ostatniej z przewidzianych do uzyskania decyzji budowlanych). Natomiast w punkcie 3.5. należy wskazać organ uprawniony w tym konkretnym przypadku do

wydania zezwolenia na inwestycję (lub przyjmujący zgłoszenie robót budowlanych).

#### **4. Stosowanie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (dyrektywa siedliskowa); ocena oddziaływania na obszary Natura 2000 (jeśli dotyczy)**

##### **Instrukcja:**

##### **UWAGA!**

Punkt 4 dotyczy obszarów, które już zostały objęte siecią Natura 2000 oraz tych, które mają zostać objęte tą siecią. Należy podkreślić, że na ww. obszar może oddziaływać projekt realizowany nie tylko w obrębie tego obszaru, ale również poza nim.

Gdy przedmiotem projektu jest inwestycja o charakterze infrastrukturalnym, która objęta jest rodzajem przedsięwzięcia wskazanym w załączniku I/II dyrektywy OOS lub mająca istotny negatywny wpływ na obszar sieci Natura 2000, możemy mieć do czynienia z następującymi przypadkami:

- stwierdzono prawdopodobieństwo istotnego negatywnego wpływu na ww. obszary i w związku z tym została przeprowadzona ocena, o której mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej, w wyniku której nie stwierdzono istotnego negatywnego wpływu – w punkcie 4.1. należy zaznaczyć opcję „tak” i dołączyć dokumenty, o których mowa w punkcie 4.2.
- stwierdzono prawdopodobieństwo istotnego negatywnego wpływu na ww. obszary i w związku z tym została przeprowadzona ocena, o której mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej, w wyniku której stwierdzono istotny negatywny wpływ – w punkcie 4.1 należy zaznaczyć opcję „tak” i dołączyć dokumenty, o których mowa w punkcie 4.2.
- nie stwierdzono prawdopodobieństwa istotnego negatywnego wpływu na ww. obszary i w związku z tym nie została przeprowadzona ocena, o której mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej – w punkcie 4.1 należy zaznaczyć opcję „nie” oraz dołączyć wypełnioną „Deklarację organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000”. Dołączenie deklaracji na etapie oceny formalnej wniosku nie jest wymagane, niemniej jednak w przypadku wyboru projektu do dofinansowania, należy ją dołączyć najpóźniej do dnia podpisania umowy o dofinansowanie.

4.1. Czy projekt może samodzielnie lub w połączeniu z innymi projektami w istotny sposób negatywnie wpłynąć na obszary, które są lub mają być objęte siecią Natura 2000?

☐ tak → *przejdźcie do 4.2.*

☐ nie → *przejdźcie do 4.3.*

4.2. Jeżeli zaznaczono opcję „tak”, należy dołączyć wymaganą dokumentację.

##### **Instrukcja:**

Jeżeli w punkcie 4.1. zaznaczono opcję „tak”, należy dołączyć kopię formularza „Informacje dla Komisji Europejskiej” zgodnie z art. 6 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG

(zwanej dalej dyrektywą siedliskową), zgłoszonego Komisji Europejskiej (KE) lub opinię KE, zgodnie z art. 6 ust. 4 dyrektywy siedliskowej (w przypadku projektów mających istotny wpływ na główne siedliska lub gatunki, których realizacja uzasadniona jest względami takimi jak nadrzędny interes społeczny lub gospodarczy), a także decyzję właściwego organu krajowego oraz nietechniczne streszczenie raportu OOS.

4.3. Jeżeli zaznaczono opcję „nie”, należy dołączyć wymaganą deklarację, a także mapę sytuującą projekt oraz właściwe obszary.

**Instrukcja:**

Jeżeli przedmiotem projektu jest inwestycja o charakterze infrastrukturalnym, która nie jest objęta rodzajem przedsięwzięcia wskazanym w załączniku I lub II ww. dyrektywy i jednocześnie nie ma istotnego negatywnego wpływu na obszary sieci Natura 2000, należy dołączyć wypełnioną „*Deklarację organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000*”, a także mapę, na której wskazano lokalizację projektu oraz najbliższych obszarów Natura 2000. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie ww. obszarów jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Dołączenie deklaracji na etapie oceny formalnej wniosku nie jest wymagane, niemniej jednak w przypadku wyboru projektu do dofinansowania należy ją dołączyć najpóźniej do dnia podpisania umowy o dofinansowanie.

Jeżeli przedmiotem projektu jest inwestycja o charakterze nieinfraukturalnym (np. zakup sprzętu, urządzeń, taboru) bądź o charakterze „miękkim” (np. szkolenia, kampania edukacyjna), dołączenie „*Deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000*” nie jest wymagane.

## **5. Stosowanie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („ramowej dyrektywy wodnej”) - ocena oddziaływania projektu na jednolitą część wód (jeśli dotyczy)**

5.1. Czy projekt obejmuje nowe zmiany charakterystyki fizycznej części wód powierzchniowych lub zmiany poziomu części wód podziemnych, które pogarszają stan jednolitej części wód lub uniemożliwiają osiągnięcie dobrego stanu wód/potencjału?

☐ tak → *przejdźcie do 5.2.*      ☐ nie → *przejdźcie do 5.3.*

5.2. Jeżeli zaznaczono opcję „tak”, należy przedstawić ocenę oddziaływania na jednolitą część wód i szczegółowe wyjaśnienie sposobu, w jaki zostaną spełnione wszystkie warunki zgodnie z art. 4 ust. 7 ramowej dyrektywy wodnej.

Max 1500 znaków



5.3. Jeżeli zaznaczono opcję „nie”, należy dołączyć wypełnioną przez właściwy organ deklarację dotyczącą braku negatywnego wpływu projektu na zmiany charakterystyki fizycznej wód powierzchniowych oraz wód podziemnych.

**Instrukcja:**

Jeżeli zaznaczono opcję „tak”, należy wskazać, czy projekt jest wynikiem krajowej/regionalnej strategii w odniesieniu do danego sektora lub wynikiem planu gospodarowania wodami w dorzeczu, który uwzględnia wszystkie istotne czynniki (np. wariant korzystniejszy dla środowiska, oddziaływanie skumulowane itd.). Jeżeli tak, należy w polu tekstowym podać szczegółowe informacje.

Ponadto należy wskazać, czy doszło do przeprowadzenia oceny wpływu na środowisko wodne przedsięwzięcia pod kątem wymagań RDW w ramach:

- aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW). Każda inwestycja powodująca nową zmianę charakterystyki fizycznej części wód, powinna zostać wpisana do planu gospodarowania na obszarze dorzecza. W związku z tym, każdy podmiot (zarówno publiczny, jak i prywatny) planujący realizację takiej inwestycji musi przekazać Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stosowne analizy i informacje celem zamieszczenia ich w kolejnych aktualizacjach planów gospodarowania wodami (aPGW).
- Masterplanów (dokumentów planistycznych). Rola tych dokumentów w okresie przejściowym tj. do czasu zaktualizowania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w 2015 r., jest analogiczna do planów gospodarowania wodami w dorzeczach.  
W Masterplanach powinny znajdować się następujące informacje o projekcie:
  - oddziaływania danego przedsięwzięcia na cele ochrony wód,
  - ocenę wariantów przedsięwzięcia (w celu wskazania opcji zgodnej z RDW),
  - środki służące odwróceniu spowodowanych presji, w tym identyfikacji potrzeby stosowania derogacji i wskazującej na potrzebę wdrożenia odpowiedniego programu działań minimalizujących.

Jeżeli zaznaczono opcję „nie”, należy dołączyć deklarację, wypełnioną przez właściwy organ, odpowiedzialny za gospodarkę wodną, którym po wejściu w życie znowelizowanej ustawy Prawo wodne będzie Urząd Gospodarki Wodnej. Do czasu wejścia w życie nowelizacji ww. ustawy obowiązki wskazanego powyżej organu pełnił będzie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Dołączenie deklaracji na etapie oceny formalnej wniosku nie jest wymagane, niemniej jednak w przypadku wyboru projektu do dofinansowania należy ją dołączyć najpóźniej do dnia podpisania umowy o dofinansowanie.

Jeśli przedmiotem projektu jest inwestycja o charakterze nieinfrastrukturalnym (np. zakup sprzętu, urządzeń, taboru) bądź o charakterze „miękkim” (np. szkolenia, kampania edukacyjna), dołączenie „Deklaracji właściwego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną” nie jest wymagane.

## **6. Stosowanie dyrektywy Rady 91/271/EWG (dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych) - dotyczy projektów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.**

6.1. W jaki sposób projekt spójny z planem lub programem związanym z wdrażaniem dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych ?



Max 1500 znaków

#### **Instrukcja:**

W punkcie 6.1. należy podać szczegółowe informacje dotyczące wypełniania przez aglomerację lub aglomeracje na których realizowany jest projekt przepisów dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, w szczególności wielkość aglomeracji oraz jej zgodność z *Krajowym Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych* i Masterplanem. Zgodnie z przepisami dyrektywy ściekowej, warunkami koniecznymi do spełnienia jej wymogów przez aglomeracje są następujące aspekty do których należy się odnieść:

- wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach, która musi odpowiadać ładunkowi generowanemu na ich obszarze;
- standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach, które uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych z każdej oczyszczalni musi być zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i rozporządzeniem MŚ w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego;
- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych musi gwarantować blisko 100% poziom obsługi. Ludność aglomeracji nieobsługiwana przez zbiorcze systemy kanalizacyjne powinna korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków, zapewniający ten sam poziom ochrony środowiska.

Ponadto w polu tekstowym należy przedstawić planowane/zastosowane rozwiązania dotyczące gospodarki osadami ściekowymi w oczyszczalniach, z uwzględnieniem hierarchii postępowania z osadami ściekowymi wskazaną w *Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014* i *Strategią Postępowania z Komunalnymi Osadami Ściekowymi na lata 2014-2020*.

## **7. Stosowanie dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywy ramowej w sprawie odpadów”) - dotyczy projektów w zakresie gospodarowania odpadami.**

7.1. W jakim stopniu projekt jest spójny z odpowiednim planem gospodarki odpadami (art. 28), hierarchią postępowania z odpadami (art. 4) w jaki sposób projekt przyczynia się do osiągnięcia celów w zakresie recyklingu na 2020 r. (art. 11 ust. 2)?

Max 1500 znaków

#### **Instrukcja:**

W punkcie 7.1. należy opisać wpływ inwestycji na spełnienie wymogów *Ramowej Dyrektywy Odpadowej*, w szczególności w zakresie:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów takich frakcji jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych,
- redukcji udziału odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych do składowania.

Należy także wskazać zgodność wsparcia z planami inwestycyjnymi województwa w

zakresie gospodarki odpadami oraz *Krajowym Planem Gospodarki Odpadami*. Należy też wyjaśnić, w jaki sposób projekt wpisuje się w realizację celów ww. dyrektywy ramowej na obszarze oddziaływania przedsięwzięcia. W szczególności należy opisać, w jaki sposób uwzględniona została zasada hierarchii postępowania z odpadami: od zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użytku, recyklingu innych procesów odzysku po unieszkodliwianie.

W przypadku, gdy projekt obejmuje instalację do unieszkodliwiania odpadów, należy potwierdzić, że planowana instalacja jest adekwatna do potrzeb i nie wpłynie negatywnie na rozwój zbiórki selektywnej i osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu.

## **8. Dodatkowe środki w zakresie ochrony środowiska (jeżeli dotyczy)**

8.1. Czy projekt przewiduje dodatkowe środki w zakresie ochrony środowiska (tj. audyt środowiskowy, zarządzanie środowiskiem, specjalny monitoring środowiskowy, analizę porealizacyjną, działania termomodernizacyjne, zastosowanie OZE itp. )?

☐ tak

☐ nie

Jeżeli tak, proszę o wskazanie szczegółów zastosowanego rozwiązania

Max 1500 znaków

### **Instrukcja:**

Jeżeli w punkcie 8.1. zaznaczono opcję „tak”, należy w polu tekstowym zamieścić krótki opis zastosowanych rozwiązań pro środowiskowych, a także wskazać (jeśli dotyczy) odpowiednie decyzje administracyjne, w których właściwy organ administracji zawarł stosowne uzasadnienie i opisał rozwiązania na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko zgodnie z aktualnym na dzień złożenia wniosku prawodawstwem.

## **9. Przystosowanie do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu, a także odporność na klęski żywiołowe.**

9.1. W jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów w zakresie zmiany klimatu zgodnie ze strategią „Europa 2020” oraz z krajowymi dokumentami strategicznymi, w tym zawiera informacje na temat wydatków związanych ze zmianą klimatu zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014?

Max 1500 znaków

### Instrukcja:

W punkcie 9.1. w odniesieniu do aspektów związanych ze zmianami klimatu należy opisać, w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki klimatycznej określonych w strategii „Europa 2020”. Cele unijnej strategii „Europa 2020” w odniesieniu do zmian klimatu i związanego z zagadnieniami klimatycznymi zrównoważonego wykorzystania energii zostały sformułowane w odniesieniu do stanu na rok 2020 w sposób następujący:

- Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30 %, jeśli warunki będą sprzyjające).
- Osiągnięcie 20% poziomu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- Wzrost efektywności energetycznej o 20 %.

W przypadku Polski realizacja celu klimatycznego dotyczącego udziału energii odnawialnej będzie polegała na konieczności osiągnięcia w bilansie energii finalnej brutto poziomu 15% z OZE w 2020 r.

Ponadto w punkcie 9.1. należy opisać, w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki klimatycznej określonych w krajowych dokumentach strategicznych. Większość wymienionych dokumentów w odniesieniu do działań związanych z łagodzeniem zmian klimatu opiera się na ustaleniach oraz celach wynikających z pakietu energetyczno-klimatycznego. W zależności od rodzaju projektu można skorzystać z listy szczegółowych dokumentów wymienionych poniżej, przy czym dla każdego rodzaju projektu należy odnieść się do celów określonych w SPA 2020 (Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020), który jest podstawowym dokumentem strategicznym w obszarze adaptacji do zmian klimatu.

Przykładowa lista dokumentów:

- Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (2010)
- Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski (2014).
- —Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (2009)
- Polityka klimatyczna Polski. Redukcja emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020 (2003)
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (2014)
- Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego (2013);
- Projekt Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (2015).

### UWAGA!

Szczegółowe informacje dotyczące prawidłowego wypełnienia punktu 9 znajdują się w „Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe”, przygotowanego przez Ministerstwo Środowiska, i dostępnego na portalu [klimada.mos.gov.pl](http://klimada.mos.gov.pl) (poradnik w trakcie przygotowywania). stronie internetowej <http://klimada.mos.gov.pl/adaptacja-do-zmian-klimatu/perspektywa-finansowa-2014-2020/>

9.2. W jaki sposób uwzględniono zagrożenia związane ze zmianą klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporność na klęski żywiołowe?

Max 3000 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 9.2. należy wyjaśnić, w jaki sposób uwzględniono w projekcie zagrożenia związane ze zmianami klimatu, a także kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporność na klęski żywiołowe.

W ramach przedmiotowej analizy pomocne może się okazać odniesienie do następujących zagadnień:

- Czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych (ocenę ryzyka związanego z prognozowanymi zmianami klimatu) ?
- Czy w ramach oceny oddziaływania na środowisko uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu ?
- Czy rozważono alternatywne rozwiązania dotyczące zmniejszenia emisji związków węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?

Niezbędne będzie wyjaśnienie, w jaki sposób kwestie związane ze zmianami klimatu były uwzględniane na poszczególnych etapach przygotowania projektu, a także wyjaśnienie kwestii związanych z procesem wyboru i sposobu włączenia do projektu opcji adaptacyjnych.

W kwestiach związanych ze zmianami klimatu w ocenie oddziaływania na środowisko, należy wyjaśnić i wskazać sposób uwzględnienia tych kwestii w dostępnej dokumentacji i procedurze oceny.

W przypadku, gdy w dokumentacji OOŚ nie ustosunkowano się do „kwestii klimatycznych”, co może dotyczyć projektów, dla których wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach został złożony przed dniem publikacji niniejszej instrukcji, należy wskazać termin przeprowadzenia postępowania w sprawie OOŚ, a także zamieścić stosowne uzasadnienie, wskazujące, że w kontekście OOŚ, ryzyka klimatyczne wiążące się z realizacją wybranego wariantu zostały zredukowane do akceptowalnego poziomu.

**9.3. Jakie rozwiązania zostały przyjęte w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłą zmianę klimatu w ramach projektu?**

Max 2500 znaków

**Instrukcja:**

W punkcie 9.3. należy wskazać, w jaki sposób uwzględniono zmiany klimatu podczas opracowywania projektu i jego części składowych w odniesieniu do sił zewnętrznych (np. obciążenia wiatrem, obciążenia śniegiem, różnic temperatury) oraz oddziaływań (np. fal upałów, zagrożenia powodziowego czy okresów suszy). Zakres oddziaływań poszczególnych zagrożeń klimatycznych na projekt zależy od miejsca lokalizacji projektu, jego wrażliwości, zdolności adaptacyjnych oraz kierunku przewidywanych zmian natężenia tych czynników w czasie, które będą następowały wraz ze zmianami klimatu.

Należy również wykazać sposób uwzględnienia w dokumentacji projektu zagadnień dotyczących odporności przedsięwzięcia na obecnie obserwowaną zmienność klimatu oraz na prognozowane zmiany klimatu. Niezbędne będzie również wykazanie powiązania konkretnych działań ze zidentyfikowanym wcześniej ryzykiem klimatycznym oraz

przedstawienie odporności projektu na zmiany klimatyczne po zastosowaniu tychże działań.

**UWAGA!**

Szczegółowe informacje dotyczące prawidłowego wypełnienia punktu 9 znajdują się w „Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe”, przygotowanego przez Ministerstwo Środowiska, i dostępnego na stronie internetowej <http://klimada.mos.gov.pl/adaptacja-do-zmian-klimatu/perspektywa-finansowa-2014-2020/>

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń